

afdeling
Bestuurs- en
managementondersteuning
dossiernummer
7691

steller
M.C. Vleggeert
telefoon
0182-589075

gouda
12 december 2023

onderwerp
Toedeling budget stelpost Winterplan 2024

Gevraagd besluit

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad van de gemeente Gouda voor te besluiten:

1. de stelpost Winterplan ad € 1,5 miljoen uit de Programmabegroting 2024-2027 als volgt te verdelen en dit te verwerken in de Programmabegroting 2024:
 - a. € 900.000 beschikbaar te stellen voor het voorzetten van de Tijdelijke subsidieregeling energiekosten maatschappelijke instellingen in 2024
 - b. € 135.000 beschikbaar te stellen voor het ophogen van het Jeugdtegoed
 - c. € 425.000 binnen de stelpost Winterplan 2024 voorlopig beschikbaar te houden voor maatregelen in het kader van de aankomende actualisatie van het Beleidskader Armoede en Schulden (armoedebeleid)
 - d. € 40.000 beschikbaar te stellen voor maatregelen ter facilitering van het Horecaconvenant
2. bij de behandeling van de Jaarstukken 2023 een definitief besluit te nemen over:
 - a. het restant van het hiervoor beschikbare budget uit het Winterplan 2023 van € 50.000 voor steunmaatregelen voor ondernemers uit het Winterplan 2023 beschikbaar stellen voor de uitvoering van het Horecaconvenant in 2024
 - b. in verband met de looptijd van de Tijdelijke regeling energie kwetsbare huishoudens tot 1 april 2024, het restant van het hiervoor beschikbare budget uit het Winterplan 2023 beschikbaar te stellen in 2024

Toelichting

In augustus 2022 was de inflatie ten opzichte van een jaar eerder tot een ongekende hoogte van 12% gestegen. Een groeiend aantal Gouvenaars dreigde in de financiële problemen te komen door de stijging van de energierekening en de inflatie. Ook maatschappelijke organisaties en instellingen, zoals welzijnsorganisaties, sportverenigingen, buurthuizen en culturele instellingen, werden hard geraakt. Dit leidde tot diverse schriftelijke vragen van de raad. Het college deelde deze zorgen en voelde de urgentie om meteen te handelen. In afwachting van de maatregelen die naar verwachting door het rijk genomen zouden gaan worden, is een steunpakket samengesteld om te zorgen dat kwetsbare Gouvenaars en maatschappelijke organisaties en instellingen niet in de kou komen te staan: het Winterplan. Op het laatste moment is in zowel de 2e Bestuursrapportage 2022 als de programmabegroting 2023 budget gereserveerd (stelpost winterplan) voor de financiële consequenties van dit steunpakket. Voor 2022 en 2023 is € 2 miljoen opgenomen. Voor 2024 is een stelpost van € 1,5 miljoen opgenomen voor *“onder andere aanvullende steun aan huishoudens en maatschappelijke organisaties, zoals sportverenigingen, cultuurinstellingen, welzijnsorganisaties en buurthuizen, die door stijgende energiekosten ernstig in de problemen komen”*.

1 Nadere uitleg op gevraagd besluit

De raad besluit over de toedeling van het budget uit de stelposten. Na vaststelling van de verdeling kunnen de budgetten worden verwerkt in de begrotingsexploitatie voor 2024.

2 Argumenten

2.1 Steunmaatregelen zijn in 2024 nodig voor het faciliteren van de overgang naar een structureel hogere energierekening

De maatregelen uit het Winterplan zijn bedoeld als incidentele noodmaatregelen om Gouwenars en Goudse instellingen niet in de kou te laten staan.

De energieprijzen dalen en de markt is minder volatiel t.o.v. de situatie in de zomer van 2022. Het is weer mogelijk om vaste energiecontracten af te sluiten. Het rijk stopt met incidentele steunmaatregelen als het prijsplafond, de energietoeslag en de Tegemoetkoming energiekosten energie-intensief MKB (TEK). Tegelijkertijd is de energierekening hoger dan vóór de energiecrisis. Dit zal waarschijnlijk zo blijven. De incidentele energiecrisis verschuift naar een situatie met een structureel hogere energierekening. Het rijk zet daarom in op koopkrachtmaatregelen en de bestrijding van (kinder)armoede.

Het voorstel is om het steunpakket van het laatste jaar van het Winterplan in 2024 in te zetten voor incidentele maatregelen om de overgang naar de nieuwe situatie met een hogere energierekening te faciliteren. Tegelijkertijd is het van belang dat partijen op ieder vlak binnen hun eigen kaders oplossingen vinden voor de structurele situatie.

2.2 Overgangsjaar 2024 benutten om structurele maatregelen in beeld brengen

Voor maatschappelijke instellingen geldt dat in 2024 per organisatie duidelijk kan worden welke maatregelen structureel nodig zijn om het activiteitenaanbod op peil te houden tegen de achtergrond van een hogere energierekening, en hoeveel extra budget hier eventueel mee gemoeid is. Deze voorstellen zullen – indien nodig – via de reguliere P&C cyclus aan de raad worden voorgelegd.

Voor kwetsbare huishoudens worden in het kader van de actualisatie van het armoedebeleid (raadsplanning Q2 2024) besluiten genomen over (structurele) maatregelen. Hierbij is ook van belang welke maatregelen een nieuw kabinet zal doorvoeren op het vlak van de bestaanszekerheid.

2.3 De voorgestelde verdeling sluit aan bij de steunmaatregelen van 2022 en 2023

Het Winterplan 2022 was als volgt samengesteld:

Noodmaatregelen Winterplan 2022	Uitvoering
Extra communicatie over bestaande regelingen	doorlopend
Verhogen jeugdtegoed	✓
Inkomensgrens minimaregelingen naar 130%	✓
Schuldhelpverlening	doorlopend
Hulp aan huis energiebesparing	doorlopend
Noodfonds maatschappelijke voorzieningen (subsidieregeling)	✓
Huurindexatie aanpassen	✓
Reële indexatie subsidie	✓
Steun aan ondernemers	✓
Versnellen verduurzaming vastgoed/scholen	doorlopend
Goede voorbeeld geven als gemeente	doorlopend

Het budget uit de stelpost Winterplan is in 2022 toebedeeld aan:

- Verhogen Jeugdtegoed: € 300.000
 - Tijdelijke subsidieregeling energiecompensatie maatschappelijke organisaties: € 1.700.000
- Uiteindelijk is er minder subsidie aangevraagd en toegekend dan beschikbaar was. Bij de vaststelling van de Jaarstukken 2022 is besloten om deze onderuitputting in 2023 in te zetten ter dekking van de reële indexatie van subsidies. Bij de 2^e Bestuursrapportage 2023 is de DVO van Sport.Gouda hieraan toegevoegd.

Winterplan 2023

Het Winterplan 2023 bestond – naast de doorlopende maatregelen uit het Winterplan 2022 – uit de volgende steunmaatregelen:

Noodmaatregelen Winterplan 2023	Budget	Opmerking
Verhogen jeugdtegoed	330.000	
Middentarief Rotterdampas	35.000	vanaf 2024: structurele dekking
Tijdelijke subsidieregeling energiecompensatie maatschappelijke instellingen	1.000.000	
Steunmaatregelen ondernemers	50.000	zie voorstel 2024
Lokaal noodfonds energiekosten huishoudens - Tijdelijke regeling energie	585.000	zie voorstel 2024

In de 2^e Bestuursrapportage 2023 is aangegeven dat het budget van € 2 miljoen niet volledig besteed zal worden:

- *Tijdelijke subsidieregeling energiecompensatie maatschappelijke instellingen:*
Het budget wordt niet volledig uitgegeven.
- *Steunmaatregelen ondernemers naar 2024*
Voorgesteld wordt om het budget voor steunmaatregelen voor ondernemers uit 2023 in te zetten ter facilitering van het beoogde Horecaconvenant in 2024. In de lopende gesprekken met de Koninklijke Horeca Nederland over het convenant wordt gesproken over een mogelijke subsidieregeling ter stimulering van duurzame verwarmde terraskussens, of andersoortige flankerende maatregelen, gericht op de wens van de gemeente om (gas)heaters uit te faseren. Ambitie is dat die regeling in 2024 van kracht wordt. Dit betekent dat het budget bij de Jaarstukken 2023 beschikbaar gesteld moet worden voor 2024 (zie beslispunt 2 sub a).
- *Bijzondere regeling bijzondere bijstand Tijdelijke regeling energie: restant naar 2024*
De Tijdelijke regeling energie voor huishoudens die hun energierekening niet kunnen betalen (aanvullend op het landelijk Noodfonds bijzondere bijstand energierekening) is in oktober 2023 van kracht geworden en geldt tot 1 april 2024. Het beschikbare budget wordt in 2023 niet geheel uitgegeven. Gelet op de looptijd van de regeling wordt bij de Jaarstukken 2023 voorgesteld om het restant in 2024 beschikbaar te stellen voor uitgaven uit deze regeling (zie beslispunt 2 sub b).

2.4 Voorstel toedeling budget stelpost Winterplan 2024

2.4.1 Voortzetten Tijdelijke subsidieregeling energiecompensatie maatschappelijke organisaties

Gouda is een voorloper met deze subsidieregeling, die inmiddels driemaal is opengesteld in de periode augustus 2022 – januari 2024. De indexatie van de huur van gemeentelijk vastgoed is in 2022 bijgesteld en in 2023 is – mede ter compensatie van de hogere energielasten - een inhaalslag van 7,3% doorgevoerd op de indexatie van de subsidiebedragen (vooruitlopend op de algemene inflatiecorrectie in de programmabegroting 2024).

Tegelijkertijd blijft de energierekening hoger dan vóór de zomer van 2022. De subsidieregeling vergoedt 85% van het verschil in energietarief ten opzichte van een jaar eerder en vergoedt niet de vaste energielasten.

Het voortzetten van de Tijdelijke subsidieregeling energiecompensatie stelt de maatschappelijke instellingen in staat om de exploitatie structureel af te stemmen op de nieuwe situatie met een hogere energierekening. Indien nodig kan via de P&C cyclus aanvraag worden gedaan voor extra (subsidie)budget.

Als de subsidieregeling opnieuw wordt opengesteld, zal Sport.Gouda naar verwachting in 2024 voor het eerst een aanvraag doen. Sport.Gouda heeft een vast energiecontract tot 1-1-2024. Voor de langere termijn bereidt Sport.Gouda zich voor op verduurzaming van o.a. het zwembad, maar dit heeft in 2024 nog geen effect.

De aanvraag zal fors beslag leggen op het beschikbare subsidiebudget. Daarom wordt voorgesteld om in 2024 € 900.000 (inclusief uitvoeringskosten) beschikbaar te stellen voor het voorzetten van de tijdelijke subsidieregeling in 2024.

2.4.2 Voortzetten ophogen Jeugdtegoed, maar met een lager bedrag

Het reguliere Jeugdtegoed is € 150,--. In 2022 en 2023 is dit opgehoogd naar € 250,-- voor kinderen van 4 t/m 11 jaar en naar € 500,-- voor kinderen van 12 t/m 17 jaar. Dit budget voldoet goed aan de doelstelling om financiële armslag te bieden aan gezinnen met kinderen. Maar het budget voor het Winterplan is een incidenteel budget. De ophoging kan dus in 2024 voor het laatst worden ingezet, tenzij hiervoor structureel middelen beschikbaar gesteld worden via de P&C-cyclus. Er van uitgaande dat 2024 het laatste jaar is voor de ophoging, wordt voorgesteld om dit budget af te bouwen naar € 200,-- voor kinderen van 4 t/m 11 jaar en € 350,-- voor kinderen van 12 t/m 17 jaar. Hiervoor is € 135.000 nodig.

Jeugdtegoed	Regulier	2022	2023	2024
4 t/m 11 jaar	€ 150	€ 250	€ 250	€ 200
12 t/m 17 jaar	€ 150	€ 500	€ 500	€ 350
Budget Winterplan	-----	€ 300.000	€ 330.000	€ 135.000

2.4.3 Kwetsbare groepen: budget voorlopig beschikbaar houden voor nog vast te stellen incidentele maatregelen Actualisatie Armoedebeleid

Kwetsbare huishoudens zoals huishoudens met een laag inkomen uit werk of (arbeidsongeschiktheids)-uitkering worden relatief harder getroffen door een hogere energierekening. Het rijk zet incidentele dempende maatregelen zoals de energietoeslag en het energieplafond niet door in 2024. De energieprijzen dalen ten opzichte van 2022, maar de energierekening blijft (fors) hoger dan in 2021. Met de prijzen van juni 2023 gemeten ligt de energierekening gemiddeld € 630 hoger dan een jaar eerder in juni 2022¹.

Het rijk zet in op maatregelen ter bevordering van de koopkracht en de bestrijding van (kinder)armoede.

Het jaar 2024 is een overgangsjaar voor de steunmaatregelen uit het Winterplan, waarin we de overstap kunnen maken van incidentele noodmaatregelen naar structureel beleid. Dit vraagt om een integrale afweging van de maatregelen die we in kunnen zetten om te voorkomen dat de energierekening voor onoverkomelijke problemen zorgt bij huishoudens met een laag inkomen.

In 2024 wordt het Goudse Beleidskader Armoede en Schulden geactualiseerd. Het streven is om deze actualisatie van het armoedebeleid in het tweede kwartaal van 2024 ter behandeling aan de raad voor te leggen. Als overgang naar deze nog vast te stellen nieuwe structurele maatregelen kunnen in 2024 incidentele steunmaatregelen worden uitgevoerd, die gefinancierd worden vanuit de stelpost Winterplan. Bij de actualisatie van het armoedebeleid kan dan op basis van een integrale afweging een besluit worden genomen over de toedeling van budget aan de incidentele maatregelen ter bestrijding van (kinder)armoede. Voorgesteld wordt om hiervoor binnen de stelpost Winterplan 2024 voorlopig een bedrag van € 425.000 beschikbaar te houden. Bij de actualisatie van het armoedebeleid wordt een

¹ Bron: CBS

<https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/diversen/2023/de-energierekening-juni-2023?onpage=true>

definitief besluit genomen over de toedeling van het budget uit de stelpost Winterplan aan maatregelen uit de aankomende actualisatie van het Beleidskader Armoede en Schulden.

Opties voor incidentele maatregelen zijn:

1. *Overgangsregeling schuldsanering: € 425.000*

Gezien de oplopende lasten door o.a. energiekosten kan bij de voorgenomen herziening van het armoedebeleid nader bezien worden hoe deze doelgroep extra steun kan krijgen om “duurzaam” uit de schulden te komen en sneller perspectief te krijgen op een schuldenvrij bestaan.

2. *Budget voor bijzondere bijstand ophogen met € 150.000*

Dit budget wordt ingezet voor individueel maatwerk vanuit de bijzondere bijstand voor mensen die moeite hebben om rond te komen door de verhoogde energieprijzen. In 2022 en in 2023 hebben huishoudens met een inkomen tot 130% de energietoeslag ontvangen. Het rijk heeft aangegeven in 2024 geen energietoeslag meer uit te keren. Uit de Minima Effect Rapportage die voor Gouda in 2022 is uitgevoerd door het NIBUD blijkt dat de energietoeslag er voor heeft gezorgd dat alle huishoudens financieel kunnen rondkomen (maatschappelijke participatie inbegrepen), behalve de gezinnen met oudere kinderen. Als deze toeslag in 2024 wegvalt dan raakt dit type huishouden dieper in de rode cijfers en kunnen ook alleenstaanden met een zorgvraag en paren zonder kinderen niet meer rondkomen. Het rijk is verantwoordelijk voor inkomenspolitiek, zoals bijvoorbeeld het aanpassen van het minimumloon.

In de nog vast te stellen actualisatie van het beleidskader Armoede en Schulden zullen structurele beleidsaanpassingen worden voorgesteld. Als overgangsmaatregel is het wenselijk om deze huishoudens door middel van maatwerk vanuit de bijzondere bijstand te kunnen ondersteunen.

3. *Budget voor volwassenentegoed ophogen met € 150.000*

De hoogte van het volwassenentegoed is nu € 50,- per Rotterdampas. Het gebruik van de pas blijft op dit moment achter. We bereiken naar schatting minder dan 20% van de doelgroep. De aanschaf van de Rotterdampas wordt naar verwachting aantrekkelijker als het te besteden bedrag wordt opgehoogd. Voorgesteld wordt om het volwassenentegoed op te hogen naar in totaal € 150,- / € 200,- per pas. Daarmee kan warme kleding, beddengoed en andere artikelen gekocht worden bij geselecteerde winkels waar aankopen gedaan kunnen worden met het tegoed dat geplaatst wordt op de Rotterdampas, zoals de Hema en de H&M.

4. *Ophoging budget voor schuldhulpverlening met € 125.000*

Hiermee kan een extra impuls gegeven worden aan het bereik van de schuldhulpverlening. Uit onderzoek van de GGD blijkt dat in 2022 in totaal 13% van de volwassenen te maken heeft met risicovolle of problematische schulden. In de periode tussen 2020 en 2022 is er sprake van een stijging van 6% van het aantal volwassen inwoners dat te maken heeft met risicovolle of problematische schulden^[2]. Voor Gouda komt dit naar schatting neer op een toename van ongeveer 2000 Goudse volwassenen die met problematische schulden te maken hebben. Vanuit de vroegsignalering is er inderdaad een flinke stijging te zien van het aantal binnengekomen meldingen. Maar het aantal daadwerkelijke aanmeldingen voor de schuldhulpverlening blijft achter. Er wordt € 75.000,- ingezet voor een tijdelijke preventiemedewerker schuldhulpverlening die een brugfunctie kan bekleden tussen de vroegsignalering, schuldhulpverlening en sociale partners. Hierbij wordt ook een campagne (kosten € 50.000) ingezet om het vertrouwen in de gemeente te vergroten en hulp bij schulden te normaliseren.

2.4.4 Flankerende maatregelen Horecaconvenant

Voorgesteld wordt om het budget voor steunmaatregelen voor ondernemers uit 2023 in te zetten ter facilitering van het beoogde Horecaconvenant in 2024. In de lopende gesprekken met de Koninklijke Horeca Nederland over het convenant wordt gesproken over een mogelijke subsidieregeling ter stimulering van duurzame verwarmde terraskussens, of andersoortige flankerende maatregelen, gericht op de wens van de gemeente om (gas)heaters uit te faseren. Ambitie is dat die regeling in 2024 van kracht wordt.

^[2] <https://eengezonderhollandsmidden.nl/dashboard/dashboardthemas/bevolking-en-armoede>

Bij de Jaarstukken 2023 wordt voorgesteld om het budget voor ondernemersmaatregelen uit het Winterplan 2023 in 2024 beschikbaar te stellen voor deze regeling. Aanvullend hierop is uit de stelpost Winterplan 2024 € 40.000 nodig.

2.4.5 Samenvattend: Voorstel toedeling stelpost Winterplan 2024

Steunmaatregelen Winterplan 2024	Budget	Opmerking
Tijdelijke subsidieregeling energiekosten maatschappelijke instellingen	900.000	
Verhogen jeugdtegoed	135.000	afbouwen in 2024 geen structurele dekking
Voorlopig beschikbaar houden voor maatregelen armoedebeleid	425.000	Besluit Actualisatie Beleidskader Armoede en Schulden
Steunmaatregelen ondernemers: faciliteren Horecaconvenant	40.000	
Lokaal noodfonds energiecompensatie huishoudens -Tijdelijke regeling energie	<i>Budget Winterplan 2023</i>	Restant beschikbaar stellen bij Jaarstukken 2023

3 Kanttekeningen

3.1 Risico: Incidentele maatregelen creëren verwachtingen die niet structureel waargemaakt kunnen worden

Het Winterplan bestaat uit incidentele maatregelen, waarvan sommige maatregelen al twee jaar zijn ingezet. Dit wekt verwachtingen bij de doelgroepen. Het laatste jaar van het Winterplan heeft daarom het karakter van een overgangsjaar. Om die reden is er bijvoorbeeld voor gekozen om de ophoging van het Jeugdtegoed af te bouwen. Daarnaast zal helder gecommuniceerd worden dat dit het laatste jaar is van de steunmaatregelen. Hiermee zal met name rekening gehouden moeten worden bij de besluitvorming over de incidentele maatregelen bij de vaststelling van het armoedebeleid.

3.2 Horecaconvenant is nog niet afgesloten

De gesprekken over het Horecaconvenant zijn nog niet afgerond. Als het convenant is afgesloten, is het van belang dat er middelen beschikbaar zijn om de afspraken uit het convenant over steunmaatregelen aan ondernemers na te kunnen komen. Indien het Horecaconvenant niet tot stand komt, valt het budget vrij naar de algemene middelen. De raad kan dan in de reguliere P&C cyclus een besluit nemen over de inzet van het vrijgevalen budget.

3.3 Restant budget 2023 en benodigd budget 2024 voor Tijdelijke regeling energie kwetsbare huishoudens is nog niet bekend

Voor de Tijdelijke regeling energie kwetsbare huishoudens is € 585.000 beschikbaar. De looptijd van de regeling is van oktober 2023 tot 1 april 2024. Bij de vaststelling van de Jaarstukken is bekend hoe hoog het bedrag is dat nog beschikbaar is. Omdat de regeling doorloopt in 2024, is het van belang dat het restant budget wordt overgeboekt naar 2024. Het is nog niet bekend voor welk bedrag een beroep gedaan zal worden op deze regeling. Na 1 april 2024 kan de balans worden opgemaakt. Het resterende budget valt vrij naar de algemene middelen. De raad kan dan in de reguliere P&C cyclus een besluit nemen over de inzet van het vrijgevalen budget.

4 Juridische- / financiële gevolgen

De Programmabegroting 2024 is op 8 november 2023 vastgesteld door de raad. Het bedrag van € 1,5 miljoen staat nu als één bedrag opgenomen op een stelpost. Na behandeling in de raad wordt dit bedrag verdeeld conform het raadsbesluit. De voorgestelde verdeling is als volgt:

- Voorzetten Tijdelijke subsidieregeling energiecompensatie maatschappelijke instellingen 2024: € 900.000. Dit bedrag wordt op basis van een inschatting verdeeld over de taakvelden welzijn, cultuur en sport.
- Voortzetten ophogen van het jeugdtegoed met een lager bedrag: € 135.000
- Voorlopig beschikbaar te houden voor maatregelen armoedebeleid: € 425.000 (ter besluitvorming raad bij herijking armoedebeleid)
- Maatregelen Horecaconvenant: € 40.000

Vanzelfsprekend kan de voorgestelde verdeling nog wijzigen op basis van de behandeling en besluitvorming in de raadsvergadering.

Door middel van het genomen raadsbesluit kunnen de uitgaven rechtmatig worden verantwoord.

Verder zal het college bij de Jaarstukken 2023 de raad voorstellen om de volgende budgetten in 2024 beschikbaar te stellen:

- a. ten behoeve van de facilitering van het Horecaconvenant in 2024: het budget ad € 50.000 voor steunmaatregelen voor ondernemers uit het Winterplan 2023
- b. in verband met de looptijd van de Tijdelijke regeling energie kwetsbare huishoudens tot 1 april 2024: het restant van het budget ad € 585.000 uit het Winterplan 2023

5 Personele- / organisatorische gevolgen / duurzaamheid / positie mensen met een beperking

Geen

6 Communicatie / interactiviteit

Over de maatregelen wordt gericht gecommuniceerd, o.a. via de gemeentelijke overzichts-pagina "Slim met geld". Deze pagina is onderdeel van de extra communicatie-inspanningen die erop gericht zijn dat informatie laagdrempelig toegankelijk is voor iedereen die recht heeft op ondersteuning. Daarnaast zal helder gecommuniceerd worden dat dit het laatste jaar is van de steunmaatregelen.

Burgemeester en wethouders van Gouda,
de secretaris, de burgemeester,

drs. R.C. Bakker

mr. drs. P. Verhoeve